

ΕΝΟΤΗΤΑ 9

Θεωρητικά στοιχεία

ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Ειδικές προτάσεις

Εισάγονται με:	Εκφέρονται με:	Εξαρτώνται από ρήματα:
ὅτι ὡς	- απλή οριστική - δυνητική οριστική -ευκτική πλαγίου λόγου	1. λεκτικά: λέγω, ἀγγέλλω, διδάσκω, διηγούμαι. 2. γνωστικά: γινώσκω, οἶδα, μανθάνω, ἐπίσταμαι, ἐνθυμούμαι. 3. αισθητικά: αἰσθάνομαι, ὁρῶ, ἀκούω. 4. δεικτικά: δείκνυμι. 5. από πρόσωπα ρήματα και εκφράσεις: λέγεται, ἀγγέλλεται, δῆλόν ἐστι, φανερόν ἐστι (ως υποκείμενο).

2. Ενδοιαστικές προτάσεις

Εισάγονται με:	Εκφέρονται με:	Εξαρτώνται από ρήματα:
μή μή οὐ	- υποτακτική - ευκτική πλαγίου λόγου - οριστική	1. φόβου: φοβοῦμαι, δέδοικα ἢ δέδια, ὀκνῶ. 2. από άλλα ρήματα ἢ φράσεις που φανερώνουν φόβο ἢ υποψία: ὑποπτεύω, φυλάττομαι, ἀθυμῶ, φόβος ἐστί, κίνδυνός ἐστι, ὑποψία ἐστί, δέος ἐστί.

3. Πλάγιες ερωτηματικές

Εισάγονται με:	Εκφέρονται με:	Εξαρτώνται από ρήματα:
<p>(ολικής άγνοιας)</p> <p>εἰ (μονομερείς)</p> <p>εἰ...ἤ</p> <p>εἴτε...εἴτε</p> <p>πότερον(-α)...ἤ (διμελείς)</p> <p>(μερικής άγνοιας)</p> <p>1. ερωτηματικές αντωνυμίες και ε- πιρρήματα</p> <p>2. αναφορικές α- ντωνυμίες και ε- πιρρήματα</p>	<p>- οριστική</p> <p>- δυνητική ορι- στική</p> <p>- δυνητική ευκτι- κή</p> <p>- υποτακτική (α- πορηματική)</p> <p>- ευκτική πλαγί- ου λόγου</p>	<p>1. απορηματικά, γνωστικά: ἔρωτῶ, ἀπορῶ, πυνθάνομαι, οἶδα, γινώσκω, θαυμάζω</p> <p>2. ρήματα σκέψης, φροντίδας, προπαρασκευής: σκοπῶ, σκοποῦμαι, φροντίζω, ἐπιμελοῦμαι, πειρῶμαι</p>

Ασκήσεις

1. Στις παρακάτω περιόδους να εντοπίσετε τις δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις και να τις χαρακτηρίσετε πλήρως.

α. Ἐν οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα.

β. Οἱ Ἀθηναῖοι φοβοῦνται μὴ πολλὰ δεινὰ πάθωσι.

γ. Σκέψασθε, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅσῃν πρόνοιαν περὶ σωφροσύνης ἐποιήσατο ὁ Σόλων.

δ. Νομίζω προσήκειν τοῦτο ἡμᾶς σκοπεῖν, ὅπως συμφέροντας νόμους τῇ πόλει θησόμεθα.

ε. Μάθετε ὡς πᾶσα ἀποικία εὖ μὲν πάσχουσα τιμᾶ τὴν μητρόπολιν, ἀδικουμένη δὲ ἀλλοτριοῦται.

στ. Οὗτοι εἶχον τὸν φόβον μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ πόλεμος ἔλθῃ.

ζ. Ἡ μήτηρ διηρώτα τὸν Κῦρον πότερον βούλοιο μένειν ἢ ἀπιέναι.

η. Τοῦτο γινώσκω, ὅτι τόλμη δικαία καὶ θεὸς συλλαμβάνει.

θ. Οὐ τοῦτο ἐφοβεῖτο, μὴ τινες πορεύσονται ἐπὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν.

ι. Ἀδελον ἦν εἴτε κρατήσαιεν εἴτε κρατηθῆαιεν.

ια. Τοῦτο δεῖ λέγειν, ὅπως ἂν πορευοίμεθα ἀσφαλέστατα.

ιβ. Τοῦτο δεινὸν γίγνεται, μὴ πέση πᾶσα ἡ Ἑλλάς.

ιγ. Πάντες ἐπίστασθε ὅτι ὁ πόλεμος αἴτιος πολλῶν δεινῶν γεγένηται.

ιδ. Ἐσηγγέλθη αὐτοῖς ὡς εἶη Ἀπόλλωνος ἔξω τῆς πόλεως ἑορτή.

ιε. Τοῦτο ἐπιστάμεθα, ὅτι βασιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσαι περὶ παντός ἂν ποιήσαιτο.

2. Να αναγνωριστούν οι δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις και να προσδιοριστεί ο συντακτικός τους ρόλος.

1. Ακούσας ὁ Ξενοφῶν ἔλεγεν ὅτι ὀρθῶς ἠτιῶντο καὶ αὐτὸ τὸ ἔργον αὐτοῖς μαρτυροίη.

2. Ἀπεκρίνατο ὅτι οὐτ' ἂν αὐτὸς Σεριφίος ὦν ὀνομαστὸς ἐγένετο οὐτ' ἐκεῖνος Ἀθηναῖος.

3. Δῆλόν ἐστιν ὅτι οὐκ ἂν προὔλεγεν, εἰ μὴ ἐπίστευεν ἀληθεύσειν.

4. Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν Ἑρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην.

5. Φοβεῖσθε μὴ δυσκολώτερόν τι νῦν διάκειμαι ἢ ἐν τῷ πρόσθεν βίῳ.

6. Ἐφοβούμεν μὴ αὐτὸν με λίθον τῆ ἀφωνία ποιήσειεν.

7. Ἔτι δὴ μοι καὶ τόδε σκέψαι, εἰ ἄρα ξυνομολογήσεις.

8. Τὸν στρατηγὸν ἐπιμελεῖσθαι δεῖ ὅπως σῶοι τε ἔσονται οἱ στρατιῶται καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔξουσιν.

9. Οὐκ οἶδα ὅ,τι δεῖ με λίαν ἀκριβῶς ἀπολογεῖσθαι.

10. Ὅθεν οὖν ἠνάγκασμαι κατηγορεῖν αὐτῶν, περὶ τούτων εἶπειν βούλομαι.

11. Ὁ οὖν Ζεὺς καὶ οἱ ἄλλοι θεοὶ ἐβουλεύοντο ὅ,τι χρῆ αὐτοὺς ποιῆσαι.

12. Θαυμάζω ἢ πόλις ὅπως ποτ' ἐπὶ τὸ χειρὸν ἔκλινεν.

13. Ἴσως εἶποιεν ἂν πολλοὶ ὅτι οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο.

14. Βασιλεὺς δ' αὖ ἤκουσε Τισσαφέρνου ὅτι οἱ Ἕλληνας νικῶεν τὸ καθ' αὐτοὺς καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οἴχονται διώκοντες.

15. Οἱ δὲ ἀπήγγελλον ὅτι ὄλον οὕτως ἀναπαύοιτο τὸ στράτευμα.

16. Δεινὸν ἐφαίνετο εἶναι, μὴ τινα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας διαβολὴν σχοῖεν καὶ οἱ στρατιῶται δῦσνοι πρὸς τὰ πράγματα ᾧσιν.

17. Δέδοικα μὴ λόγοις τισὶ ψευδέσιν ἐντετυχήκαμεν.
18. Ἄξιον δ' ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι τὰ πράγματα ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ Φιλίππου.
19. Νῦν αἴρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερ' ὑμᾶς ἐκεῖ χρῆ πολεμεῖν ἢ πάρ' ἡμῖν ἐκεῖνον.
20. Ἡρακλῆς ἠπόρει ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται.
21. Οὗτοι ἔλεγον ὅτι Κῦρος τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγῶς εἶη.
22. Λέγουσιν οἱ σοφισταὶ ὡς οὐδὲν δέονται χρημάτων.
23. Βούλομαί σε τοῦτο διδάσκειν, ὡς ἡμῖν οὐκ ὀρθῶς ἀπιστεῖς.
24. Δέδοικα μὴ ἡμᾶς ἐξαπατήση.
25. Κίνδυνός ἐστι μὴ μεταβάλωνται διαθέσεις.
26. Ἐδεδοίκειν μὴ ἐν τῷ κρατῆρι φάρμακα μεμειγμένα εἶη.
27. Ἐβουλεύοντο πῶς ἂν τὴν μάχην συμφορώτατα ποιήσαιντο.
28. Ἡρώτων αὐτὸν εἰ ἀναπλεύσοιεν ἔχων ἀργύριον.
29. Οὐκ οἶδα ὅπως πράξω.
30. Λέγε οὖν εἰ χρῆ ἐμὲ ἀπελθεῖν ἢ μὴ.
31. Φίλιππός ἐστι ὅ,τι ἂν εἴποι τις.
32. Τούτων Διοκλῆς ἦρχεν, ὅς ἦν φυγὰς ἐξ Ἄνδρου.
33. Τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὃν πάλαι ζητεῖς, οὗτός ἐστιν ἐνθάδε.
34. Ἐδέδισαν μὴ καταλυθείη ἂν ὁ δῆμος.
35. Δῆλόν ἐστιν ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης πολεμοῦσιν.
36. Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὡς ἐπιβουλεύει αὐτῷ.
37. Φοβοῦμαι μὴ οὐ δυνηθῶ διὰ τὴν ἀπαιρίαν δηλῶσαι.

38. Ἐβουλεύοντο οἱ Πλαταιεῖς εἴτε κατακαύσωσιν αὐτούς εἴτε τι ἄλλο χρήσονται.

39. Οὐκ αἰσχύνεσθε τοὺς θεοὺς οἵτινες προὔδοτε ἡμᾶς.

40. Ἦν τις Φυλλίδα, ὃς ἐγραμμάτενε τοῖς πολεμάρχοις.

3. Να αναγνωρίσετε πλήρως τις δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις (εἶδος, εισαγωγή, εκφορά, συντακτική λειτουργία).

1. Ἠπόρουν τί λέγοι.

2. Γιγνώσκετε ὅτι οὐκ ἂν ἦτε ἐχθροὶ ἡμῶν, εἰ μὴ ἐπολεμεῖτε ἡμῖν.

3. Ὅθεν καὶ ἀπορεῖται πότερόν ἐστι τὸ ἀγαθὸν μαθητὸν ἢ ἐθιστόν.

4. Φοβοῦμαι μὴ οὐ δυνηθῶ διὰ τὴν ἀπειρίαν δηλῶσαι τὴν ἐμὴν γνώμην.

5. Τοῦτο δὴ ἄξιον ἐπαινεῖν τῶν τότε ναυμαχησάντων, ὅτι τὸν φόβον διέλυσαν τῶν Ἑλλήνων.

6. Θαυμάζω δὲ καὶ ὅστις ἔσται ὁ ἀντερῶν (=αυτὸς που θα φέρει ἀντίρρηση).

7. Κῦρος ἡρώτα πόθεν ὁ θόρυβος ἀκούοιτο.

8. Ουκοῦν νῦν καὶ τοῦτο κίνδυνος, μὴ λάβωσι προστάτας αὐτῶν τινὰς τούτων.

9. Τοῦτο λέγω, ὡς τὸ παράπαν (=καθόλου) οὐ σέβεις θεοῦς.

10. Οἶδα δὲ ποῦ οἴχονται (=πηγαίνουν).

11. Τοῦτο αὐτὸ ἀποκρίναι, εἰ ἀληθῆ λέγομεν ἢ οὐκ ἀληθῆ.

12. Ἐβουλεύοντο πῶς ἂν τὴν μάχην συμφορώτατα ποιήσαιντο.

13. Ἐγνώκεσαν ὅτι κενὸς ὁ φόβος εἶη.

14. Ἐλεγον ὡς ἐν τῷ πεδίῳ ὑποζύγια εἶεν.

15. Τοῦτο θεωρεῖτε, εἰ τὰληθῆ λέγω.

16. Οὐ πείσονται οἱ πολλοὶ ὡς σὺ αὐτὸς οὐκ ἠθέλησας ἀπιέναι ἐνθένδε.

17. Φοβεῖται μὴ τὰ ἔσχατα πάθη.

18. Ἐσηγγέλθη αὐτοῖς ὡς εἶη Ἀπόλλωνος ἔξω τῆς πόλεως ἑορτή.

19. Οὐ τοῦτο ἐφοβεῖτο, μή τινες πορεύσιντο ἐπὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν.

20. Σὺ δὲ φράσαι εἴ με σώσεις.